

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy iven. Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját az Ev. Őrálló szerkesztősége címére Rákoskeresztur Pest megye, kéli küldeni. — A bel- és külmisszióra vonatkozó közlemények Scholtz Ödön elkész, rovatvezető címére Ágfalvára (Sopronmegye) küldendő. ☒ ☒ ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ:
NOSZKÓ ISTVÁN
rákoskereszturi lelkész.
Szerkesztő-helyettes:
NÁDASSY JÁNOS ny. lelkész.
Rákoskeresztur.
☒ Főmunkatárs: ☒
SCHOLTZ ÖDÖN ágfalvi lelkész.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
☒ Hirdetés ára oldalanként 40 korona. ☒

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Itt a böjt.** Raffay Sándor. — CIKKEK: 1917. Rátz Vilmos. **A nagygeresdli egyezés áldásai.** K. L. — „Szózat a prot. ifjúsághoz“ című cikkhez B. L. — **Theológiai irodalom.** D. Misszió. Scholtz Ödön. — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Itt a böjt!

Gyakorold magad a kegyességre, mert a test gyakorlásának kevés haszna van, de a kegyesség mindenre hasznos, meglévén benne a jelen való és a jövő életnek ígérete.
I. Tim. 47. 8.

Észrevétlenül szakad ránk a böjt, mint a közelgő tavasz zajtalan érkezése. Együtt jönnek azonos hivatással Ujjászületés ígéretével jön mind a kettő.

A tavasz érkezését a természet jelenségei hirdetik. Napok hosszabbodása, rügyek duzzadása, gyenge kis fűszalak erősödése, révedező sugár bátortalan ragyogása mind egy-egy hirnöke a természet ujjászületésének.

A lélek ujjászületését alig jelzi valami. A böjt ma már csak naptári dátum. Az élet minden jelensége a dermedést mutatja. Báloznak, táncolnak, mulatnak az emberek tovább is, mintha böjt se volna a világon. S ha valakinek mégis eszébe jut, hogy böjtöt is kellene tartani, azt hiszi, minden kötelességének eleget tesz, ha a húsok nemei között válogat. A sziv, a lélek, az életmód, az egész ember pedig a régi marad.

Nagyon kényelmes böjt az, amely csak a testet, a gyomrot fékezi. *Mert a test gyakorlásának kevés haszna van.* De azért annak is van haszna. Megtanít az önfegyelmzésre, fékezi az önzést, az érzékiséget. Megtanít arra, hogy az esztendő 52 hetéből szakítsuk ki legalább azt a hat hetet, amelyet böjtnek nevezünk s legalább ezen a hat héten át ne adjuk át a testet az ő kívánságainak.

Szomorú, hogy ma még az egyházak sem tartják meg a böjtöt, hanem jótékony célok ürügye alatt mulatságokat és táncokat rendeznek. Szomorú, hogy merőben szabadjára engedjük a testet a maga kedvteléseinek követésében.

De ez csak következménye annak a még sokkalta szomorubb jelenségnek, hogy *nem gyakoroljuk magunkat többé a kegyességre, amely pedig mindenre hasznos, mert meg van benne a jelen való és a jövő életnek ígérete.*

Kint a nép között még nem mosódnak el egészen a farsang és a böjt határai. Az örökké a hétköznapot élő, de azért örökké a vasárnap léha örömeit szomjazó nagy városokban már csak az Ur szolgálai hirdetik, hogy: „Itt a böjt!“ De szavukat vagy meg se hallgatják, vagy tüstént felejtik. A mi böjtünk valóban a lelki szomorúság bánatos érzését kelti fel bennünk, mert nem gyakoroljuk magunkat többé a kegyességre s így a böjtnek nincsen gyümölcse, nincsen hatása, nincs ujjászületése.

Mit tegyünk, hogy a böjt ismét böjt legyen?

Mit tegyünk, hogy birjuk a jelenvaló és a jövő élet ígéretét a kegyesség által! Nem a tetetett, nem a formákba és szertartásokba röpöködő kegyeskedés, hanem a lelket megújító, a szívet nemesítő, az életet ujjászülő kegyesség által! Mit tegyünk? Emberi feladatunk itt csak egy lehet: hirdessük szorgalmasan, **ne csak szóval, hanem vonzó étellel, ható példával, hívő melegséggel:** „Itt a böjt! Gyakoroljátok magatokat a kegyességre!“

Raffay Sándor.

1917.

Még a nagyratörő kulturember is, kinek lelke a „nap“-ba vágy elköltözött őseihez, nem ment teljesen a babonától. Néha ártatlan számoktól fél; van olyan, akit az 1917-es rémitget. Peldául Sztehló lelki nyugalmát már réges-régen zavarja ez a szám, Luther hazajáró lelkének árnya suhan el mellette, mihelyst szeme előtt lebeg: 1917. S ilyenkor Sztehló remeg, fél . . . Hasztalan fuj teli tüdővel harci trombitájába, nem tudja semmikép sem elhárítani a világgal, hogy ő elszánt harcos, bátor hős, hisz éppen harci riadója árulja el, hogy gyenge, hogy remeg, hogy fél. Ugyanis 1917-re, a diadalmi nap méltó megünnepléséhez szövetséges társat keres. Csak a gyengének van szüksége szövetségesre!

De eddig más volt az alma, tarka pillangó után futkosott: az unió volt eszményképe, mindene. De dicsőségére legyen mondva, hogy a mélységes édes álomból költözött szó nélkül, a maga erejéből és elhatározásából ocsudott fel. Hát lehetséges ez?

Hisz még csak a minap a báyakerületi felügyelő beiktatása alkalmával egy református püspök gyujtó szavainak hatása alatt az oldala mellett ült református világi férfi ajkáról rebent el az ineseikedő, hizelgő szó: „Mikor csináljuk már meg az uniót?“ És ez az óhajtság oly erős visszhangot keltett benne, hogy ajkáról visszarebent: „Bizony, azt meg kellene csinálni!“ (Ugy gyujtott a püspök szava, hogy közben a szomszédjával az unióról elmélkedett.)

Hadd ütjek utólagosan Sztehló másik oldala mellé, hogy ugyancsak a püspök gyujtó szavainak hatása alatt illedelemes kifejezését adhassam annak a szerény óhajtságomnak: „Hagyjuk már az uniót!“ — hátha az én óhajtságom is erős visszhangot talál benne s ajkáról felém rebent: „Bizony hagyjuk!“

És csodák-csodája! Hát csakugyan ott ültem és hallotta óhajtságomat? Hisz lapjának f. évi 5. számában megjelent vezércikkéből felém cseng már: „Bizony hagyjuk!“

De végképpen most sem mondott le régi álmáról. Lemondása csak ideiglenes jelleggel bír, hisz ezt mondja: „És ha az egyesülés a két egyház uniójának alakjában ez idő szerint még nem lehetséges, keressünk egy más formát . . .“ Tehát csak jobb idők reményében mond le, végkép nem tud még megválni dédelgetett eszményképétől.

De mikor lehetséges?

Erre a kérdésre maga Sztehló adja meg a választ két zavaros és semmitmondó kifejezésével. Az egyik így szól: „a két protestáns egyház között az unió csak úgy lenne lehetséges, ha mindkét egyház a liberális protestantizmus világfelfogását, mely a dogmákhoz nem köti magát és felekezetiiséget nem ismer — vallaná.“

Kérdem: miért fogadja el a két protestáns egyház a liberális protestantizmus világfelfogását, mikor mind-egyik egyháznak megvan a maga pozitív evangéliumi világfelfogása, mely mindkét egyház sajátos hitelvénék összességében jut kifejezésre? Mit nyerne az egyik és a másik protestáns egyház is, mikor unióban nem vallhatná a maga meggyőződését?

Kérdem: miért fogadja el a két egyház éppen a liberális protestantizmus világfelfogását, amelynek hitelve sincs, merthogy „a dogmákhoz nem köti magát és felekezetiiséget nem ismer?“ Mit valljon hát az a két szegény protestáns egyház (mert vallástételt még Sztehló is kíván), mikor a liberális protestantizmus világfelfogásának forrása: a merő szubjektivizmus, a tiszta

önkény és bizony sokszor a rideg negáció? Talán csak nem Sztehló protestáns világfelfogását?

De erre az utolsó kérdésre Sztehló másik kijelentése iparkodik egy kis homályt deríteni: „unio a prot. egyházak között csak úgy lehetséges, ha minden prot. embernek megadatik a szabadság Jézus Krisztus alapvető evangéliumának követése mellett vallásos életét úgy berendezni, amint azt lelkiismerete parancsolja.“ Ha ebben a kijelentésben csak egy porszemnyi igazság is volna, akkor az unió már réges-régen megszülethetett volna. Sztehló már régtől fogva lehetné gyönyörűségét a keresztapai tisztségben.

Mert kérdem: van-e olyan protestáns ember, akinek nem adatik meg ez a szabadság? Vajjon a liberális protestantizmus szülőanyja mi más, mint éppen ez a hangoztatott szabadság? És hogy Sztehló liberális szellemű Evangelikus Lapnak a szerkesztője s az unio gondolatának tüzes szószóója, mi másból sarjad ez a lázas, ideges tevékenység, táplálkozik az ő merőben negatív, vagyis kizárólag csak protestáló szelleme, az egyház sarkalatos hitelveinek esorbitására irányuló természetbölcséleti dilettantizmusa, mint a szabadságnak hangzatos elvéből? Miért mondja: „Szaggassuk le az ő bilincseiket és dobjuk le magunkról köteleiket!“ — mikor a hit dolgait illető szabadság minden embernek közkincese már? Vagy úgy érzi, hogy a pozitív evangéliumi hit vallójának személyes meggyőződése az a bilincs és kötelék, amit le kell szaggatnia? Hát a pozitív irányu ne élvezze a liberális joggal megillető szabadságot? Vajjon a szabadságnak fenkölt fogalmával és az egyenlő mértékkel mérő igazságszeretetével összefere az az intranzigens és türelmetlen természet, melylyel Sztehló az orthodoxiát vádolja, mely azonban a liberális teológiának egyik kétségbevonhatlan vonása? De a pozitív evangéliumi hit vallója tünni és szenvedni is tud, mert éppen hite adja meg neki a szükséges lelki-erőt hozzá s így eltüri még a liberális hit türelmetlenségét is, melynek forrása nem egyéb, mint az állítólagosan tisztább vallási ismeretekkel fennen kérkedő, a legmélyebb isteni titkokat is értelmi képességünkkel felderíteni velő u. n. szellemi felvilágosodottság. Csak igaz: „Krisztus ellenségének nagy terhére van Krisztus gyönyörűsége és könnyű igája; a legnagyobb gyalázat számára, hogy ő Krisztus szolgálja legyen.“ És igaz az is: aki még nincsen birtokában a benső, valódi szabadságnak, melyet egyedül Krisztus adhat nekünk a bűn uralma alól való felszabadulás által, az annál buzgóbban törekszik a külső szabadságra, amely azonban még nem egyéb, mint merő külsőség, üres formalitás s bizony néha csak durránó jelszó, legsiralmasabb szolgáltnak áruló jele.

S végül hadd kérdjem még: mit vár Sztehló azoknak a tömörülésétől „akik vallásos életüket úgy rendezik be, amint azt lelkiismeretük parancsolja?“ Minden embernek a lelkiismerete mást parancsol, minden egyesnek vallásos élete (ha ilyen uton egyáltalán keletkezhetik-e vallásos élet) más és más színezettel fog birni. Milyen alapon tömörülnek majd? Azon, hogy mindegyik mást és mást hisz? Óh akkor ne keressünk csak a kálvinisták táborában szövetségeseket, akkor nagyobb mező nyílik meg előttünk: az egész keresztény világ, mely „Jézus Krisztus alapvető evangéliumát“ szabadon követi. Vagy kétségbe vonjuk másnak a meggyőződését, vallásos életének őszinteségét és életerejét, ha az „a szabad berendezkedés jogának alkalmazása“ mellett nem jut az én meggyőződésemre? Ha igen, úgy az én álláspontom a legintransigensebb, a legtürelmetlenebb; ha pedig nem,

akkor azokkal tömörülök, akiket egy és ugyanaz a s. elem hat át, akikben egy és ugyanaz a lélek lakozik, akik velem együtt egy és ugyanazt a hitet vallják, egy és ugyanazt az Urat imádják.

Köveledik 1917. Luther esztendeje lesz ez a jubilaris esztendő. „Akkor ünnepeljük ezt a nagy eseményt Magyarországon a legméltóbban és legaldásosabban, ha megcsináljuk a két prot. egyház” Sztehló által tervezett szövetségét. Hát csak annyira gyujt, melegít már Luther szelleme, hogy felélesztéséhez a szövetségesnek vonzalma, támogatása, hűsége szükséges? Ugy látszik életének nagyszerű történeti mozzanatai iránt még elég nagy a fellobbanás, hisz Wittenberg, Worms, Wartburg a protestáns imádatnak megannyi zsámolya, de hitének lényege és ereje, vallásos életének evangéliumi középontja iránt már teljesen eltompult a vallásos érzék. Amikor Luthert, mint a hit hőst magasztalják, legtöbbször a maga hitét tulajdonítja neki és a maga hitének képzelt magasztosságát és nagyságát dicsőíti. De mi más ez a dicsőítés, mint a vak emberi önhittnek bűnös imádata. Vigyázzunk, hogy Luther ünnepünk akkor, amikor az antikrisztus ellen készülünk demonstrálni, ne legyen demonstráció maga Luther ellen! Vigyázzunk, hogy annak a férfinak, aki azt mondotta: „Itt állok, másképp nem tehetek!” — évszázados jubileuma napján ne bizonyítsuk cselekedeteinkkel épp az ellenkezőjét: „Itt állok, másképp is tehetek!” Ultramontan fiúk számára ez lesz a legédesebb zene, de számunkra a legbusabb melódia. Ezért, ha már szövetséges társat keresünk s bizony keresnünk kell nekünk is, mert erőnk gyenge, akkor kérjük annak a segítségét, aki Lutherrel is küzdött s akiről harci dala azt mondja:

Mi erőnkben nincs segítség,
Bizony hamar elveszünk;
De mellénk állt maga az ég,
Isten hőse küzd velünk.
Kérded, hogy ki az?
Jézus Krisztus, az
Ég Ura Isten.
És más Isten nincsen!
Óvé a diadalom.

Pozsony.

Rácz Vilmos, ev. lelkész.

A nagygereszdi egyezés áldásai.

VI.

Hol is van az a testvéri megértés.

(Kicsi adut a nagygereszdi egyezés ügyéhez.)

Az alábbi jellemző kicsi esetke bizonyítja, hogy sok helyt még idegenül tekintenek bennünket.

Ez év január havában történt, hogy egy alföldi nagy ref. városban egy vegyes házaspárnak, hol az apa evangélikus, az anya pedig református, elhalt előbb egy kis leánykájuk, majd pár nappal később követte hugát a kis fitestvéve is. Ez az apa vallását követvén, temetése körül kész volt az incidens. Evang. lelkész nincs a városban, a református lelkész ur pedig kijelentette, hogy a harangoztatást meg nem engedheti az idegen vallásunak.

Az apának erélyes fellépése után hajlandó volt harangoztatni a kis „eretnek”-nek, de csak kétszeres díjért. Az apa ebbe sem nyugodott bele, azt mondta, hogy ő olyan községből jött ide, hol ref. lelkész nincs,

s a ref. hívek ottan mindenben az evang. hívekkel egyformán részesülnek az evang. lelkész részéről.

Azt hiszem, hogy az az igazság, hogy azután elállott az illető lelkész ur a „dupla stóla” követelésétől, de elég az, hogy már annyira is kísérletezett a testvériség kétségbevonásával.

Igy nem lehet közelebb jutnunk egymáshoz, mert ahhoz csakugyan más szellem szükséges.

K. L.

„Szózat a prof. ifjúsághoz” című cikkhez.

(Befejező közlemény.)

Szeretettel hirdetni hit nélkül épp annyira idegen a Krisztus evangéliumától, mint hitet szeretet nélkül. Amilyen veszélyes volt a múltban a római katolicizmus merev dogmatikus hite, mely megenyhítte, sőt parancsolta a gyűlölséget szeretet helyett, éppen olyan üres és frázisos azoknak a követelése, akik a szeretetet prédikálják s a másik lényeges kellék, a hit alapjait megrendítik. Mert azt teszik, midőn természetfölötti világot nem ismernek, csudákat apriori nem ismernek, a kinyilatkoztatást, melyen az egész keresztény hit nyugszik, tagadják; minden tekintélyt, így Jézus Isteni tekintélyét is elvetik. Jézus élete csodás, emberi mértékkel meg nem mérhető, emberi értelemmel meg nem fogható. Élete, kijelentései, ígéretei hitet követelnek. E hit nélkül erkölcsi tanítása sem válhat meggyőződéssé.

Am tagadhatja valaki Jézus csudáit, feltámadását, testünknek feltámadását, örök jutalmat és büntetést, tagadhatja a szentháromságot, Jézus halálának megváltó jelentőségét, s a kereszténység egyéb hitigazságait, a melyek egyházunk hitelveiben, dogmáiban jutnak habár nem adaequat kifejezésre, az az ő privát dolga; de ha valaki, mint Sztehló úr, magas egyházi pozícióban, ev. egyházunk bizalmát élvezve minden kínálkozó alkalommal erőnek erejével azon van, hogy egyházának azon elveit, melyek az ő felfogásának nem felelnek meg, diszcreditalja, s az ifjúság előtt olyan bizsáttal szól az egyház hitelveiről, melyekről mint „rája diktált pozitív tantételektől”, „sablonos fogalmaktól” minél hamarabb szabadulni igyekezzék, a szabad kutatást ajánlja nekik, „mely nem ismer semmi tekintélyt”, „csudákban nem hisz”, „természetfölötti világot nem ismer és a tudás határait a kinyilatkoztatással szemben a tapasztalatra alapítja” — mely elvek tisztán tudományos téren érvényesek is, de nem a hit sejtelmes mezején — ezen nyilvános működéséhez már igen is köze van mindenkinek, a kinek még szíven fekszik ev. egyházunk s az igazi protestantizmus érdeke és még ad valamit azokra a betanult sablonos fogalmakra. A protestantizmust úgy fogják fel sokan, mintha az csak merőben valami negatív volna, tiltakozás minden lelkiismereti kényszer ellen. Sokan telivér protestánsoknak hiszik, vallják magukat, akik az evangéliumi kereszténység hitelveivel máskülönb minden hitbéli közösséget megtagadnak, s vallási álláspontjuk merő negatívban áll. A protestantizmus fogalmában nemcsak az foglaltatik, hogy mi nem, hanem mi tényleg. A speieri gyűlésen levő urak s utódjaik nem csak az ellen foglaltak állást, a mi a róm. katolicizmusban keresztény ellenes volt, hanem vallo-mást tettek a Kr. egész evangéliumához való ragaszkodásukról, s nem mondták, ebből ezt fogadjuk el, azt pedig elvetjük. Nem úgy csinálták, mint Tolstoj vagy pedig korunk protestánsai, hogy a szentírásból közelebb

a Jézus evangéliumából, az erkölcsi elemeket kiválasztják s a vallásit elvetik; mintha valaki csak a tojás fehérjét állítaná jónak, evésre valónak s a nem kevésbé becses s beljebb levő sárgáját kidobná

Aki az igaz, történeti, protestantizmushoz hű akar lenni, annak a keresztyén erkölcsöt a ker. hittől nem szabad elválasztani. Csak is ezen az alapon állhatnak a jövőben is szilárdul, a katholicizmussal szemben, s a ker. vallást s egyházat általában ostromló s romboló szocialisztikus, szabadgondolkozó s egyéb irányzatok ellen.

Az ifjúságot a Galilei Kör szellemében vezetni, nevelni akarni a legnagyobb hiba. A mai művelt ifjúságnak semmire sincs annyira szüksége, mint vallásos nevelésre, semminek sincs annyira hiányával, mint ker. vallási és erkölcsi érzületnek, s ezen érzület hiányában prot. egyházi öntudatát is könnyen feláldozza a reversalisoknak s egyházának fontos érdekei nem érintik az ő közönyös lelkületét. Megdermesztő jelenségekkel szolgál nekünk az egyházi hivatalos és vallásos élet. Ébreszteni az ifjúságot vallásos aléltságából, elvezetni a hit a remény és az örök szeretet élő forrásához, a Krisztushoz és az ő evangéliumához: erre hív fel a mai kor géniusza.

Sztehló úr az ifjúság előtt egyházunk vallástani-tási munkáját, annak eredményét meggunyolja. értékét semmibe sem veszi, sőt hamis értéknek deklarálja.

Végül még egy furcsa állítására akarok rámutatni, midőn azt mondja, hogy a prot. evangéliumi egyházi hithez — a maga hittitkaival — való ragaszkodás nagy veszélyt hord két irányban: 1. terjeszti a vallási közönnyt 2. szülője a vallásellenes irányzatoknak. Am dobjunk sutba az egyházi hitvallásokat, térjünk napirendre — ha ugyan lehet — a hittitkai felett, mit gondol Sztehló ur, hogy a vallásos, közelebből keresztyéni élet mezeje egyszerre, mintegy varázsütésre felvirul?

Erre csak annyit felelünk: ha szétvetjük a hordó abroncsait, minden szétfolyik a drága bor; ha a megfoghatatlan transzcendentális elemet kivonjuk a vallásból, megszűnt az vallás lenni s lesz belőle filozófiai disciplina, melybe morált most már többé nem a kioltott hit, hanem a világi törvények lehelhetnének.

Maradjunk meg tehát azon a fundamentumon, melyet vetett a Krisztus.

B. L.

Theológiai irodalom.

(Befejezés.)

„Glaube und Unglaube in der Weltgeschichte“ cím alatt kiadott Scholtz H. berlini magántanár egy nagyobb terjedelmű dolgozatot (244 l., ára 6 M = 7.20 K) melyet Augusztinus: „De civitate dei“ című művéhez való kommentárnak is nevez. És valóban az is ez a könyv. A szerző, aki Harnack tanítványa, ennek egyháztörténeti szemináriumában foglalkozott alaposan Augusztinusnak szóban forgó híres nagy befolyású munkájával és foglalta írásba ezen művében amaz alkalommal tett megfigyeléseit s felfedezéseit. Ide tartozik az is, hogy Isten államának és az egyháznak azonosítása, amivel Augusztinus a római pápás felfogásnak utat tört, nem Augusztinus eredeti gondolata, hanem Ticomusra megy vissza, úgy hogy Augusztinus ezen gondolatnak csak első prófétája volt. Azután hangoztatja szerzőnk, hogy Augusztinus műve történetfilozófiai mű ugyan, de azért főcélja az apologetika, melynek a történetfilozófia is csak szolgálat. Az egész mű a keresztyének igazságának bizonyítása akar lenni, még pedig oly módon, hogy azt a hitnek és

hitelenségnek a világtörténetben való nagy küzdelmében kimutatja.

Munkánk igen érdekes módon és jól olvasható nyelvezetben vezet be Augusztinus művébe. A végén pedig a frutio dei mystikai fogalmával foglalkozik úgy, hogy mindenkinek, aki Augusztinus alakjával és a mystika jelenségeivel szeret foglalkozni, a könyvet melegen ajánlhatjuk.

D.

MISSZIÓ.

Rovatvezető: Scholtz Ödön.

A magyar honi ág. hitv. evang. misszió-egyesület pinkafői közgyűlése Véssey Sándor dunántúli egyházkerületi felügyelőt, ki az egyesület alapítványi tőkéjét már 900 K adománnyal gyarapította s ezzel a szent ügy iránti áldozatkész szeretetének szép jelét adta, az egyesület védnökévé választotta. Örömmel jelenthetjük ügyünk barátainak, hogy öméltsága a választást elfogadta s erről szép levélben értesítette az elnökséget. Jelenleg egyesületünk védnökei a következők: D. Baltik Frigyes püspök, Gyurácz Ferenc püspök, dr. Zsilinszky Mihály nyug. államtitkar, kiérd. egyházker. felügyelő, vései Véssey Sándor egyházker. felügyelő és Stettner Gyula főesperes. A pinkafői közgyűléssel kapcsolatban egyesületünk a misszióügy ismertetése s áldozatkész érdeklődés felkeltése végett missziói körutat rendezett s elhatározta, hogy a befolyó offertóriumot, mint jubileumi adományt levonás nélkül a Lipcsei Misszióknak juttatja. Bemmanu missziófelügyelő összesen 22 gyülekezetet látogatott meg, hol mindenütt meleg szeretettel fogadták s nagy érdeklődéssel kísérték tanulságos, hit-erősítő előadásait. A meglátogatott gyülekezetek s az egyenkint befolyt offertóriumok a következők: Ágfalva (Lépesfalvával) 48.28 K, Pinkafő 366.50 K, Felsőlövő 48 — K, Alsólövő 22 — K, Felsőőr 45 — K, Nagyszenthály 20 — K, Rohonc 24.97 K, Kőszeg 52.80 K, Ókörtvélyes 30.16 K, Szentgotthárd 26.46 K, Kukmér 48.16 K, Némethidegkut 18 — K, Gálos 19.96 K, Récsé 12.42 K, Főrév 6.83 K, Pozsony 30.22 K, Grinád 11.74 K, Modor (német) 50 — K, Pozsonyszentgyörgy 47.92 Nagyszombat 35 — K, Óbuda 17.60 K, Buda 25.32 K. Összesen 1007.34 K. Így tehát elég tekintélyes összeggel járulhattunk hozzá azon célok megvalósításához, melyeket a Lipcsei Misszió 75 éves jubileuma alkalmából maga elé tűzött. Az egyesület iránti érdeklődés az új évben is szépen mutatkozik. Már alig van gyülekezetünk, melyből offertórium vagy adomány ne jönne a szent ügy oltárára. Ujabban a soproni liceum (főgimn.) ifjúsági belmissziói egylete lépett be 100 K-val alapító, Payr Sándor soproni theol. akad. tanár pedig rendes tagnak.

Missziói perselyeket is egyre többen kérnek, melyek magyar, német és tót felirással ingyen kaphatók úgy az egyházi elnöknél, mint Broschkó G. A. pénztárosnál is (Budapest, IV., Deák-tér 4. I.) Legközelebb „Külmisszió“ cím alatt az egyesület évnegyedes közlönye is megindul, melyet a tagok díjtalanul kapnak. Szeretettel kérjük mindazokat, kik a hittérítés ügye iránt érdeklődnek, hogy lépjenek be minél tömegesebben az egyesület tagjai közé. Rendes tagok évi 3 K, pártoló évi 1 K tagsági díjat fizetnek. Akik a rendes tagsági díjnak megfelelő 100 K tőkét akár 4—5 évi részletben is befizetik, azok alapító rendes tagok lesznek. Jelentkezések az egyházi elnökhöz intézendők Ágfalvára; a tagsági díjakat és adományokat a pénztárhoz kell küldeni a fent megjelölt címen Budapestre.

B E L É L E T.

Lelkészválasztások. A tállyai evang. egyház e hó 18 án tartott közgyűlésén négy jelölt közül egyhangulag *Oláh* Károly rozsnyói segédlelkészt választotta meg lelkészeül. — A restéri ág. hitv. evang. egyházközség f. hó 11-én a Maloveczky János lemondásával megüresedett lelkészi állásra egyhangulag *Krcsméry* Gyula nyiregyházi segédlelkészt választotta meg

Felügyelőválasztás. A kondorosi evang. egyház a felügyelői székbe *Kovácsik* István helybeli községi jegyzőt választotta. Lelkesedés, kitartás és siker kísérje működését.

Gyöngéd figyelem lelkész és egyház iránt. A száspelsőci új egyház első lelkésze *Moravcsik* József beiktatása alkalmával az egyház fiatalsága a maga körében eszközölt gyűjtésből a lelkészt szép bibliával és diszkótésű énekeskönyvvel lepte meg. Ez alkalommal *Bartkó* Pál egyházi főügyelő szent edényekkel, *Kuzma* Adolfné özvegy papné ezüst otyatartóval és *Vitalis* Gyula alesperes, aki eddig gondozta a száspelsőci hivatelt, aranyozott patinával ajándékozta meg az egyházat.

Gyurácz püspök a nagyerezsdi egyezségről. Folyó hó 15-én lapunk felelős szerkesztője meglátogatta kiváló püspökünket Gyurácz Ferencet pápai székhelyén, ahol a szerénységéről nevezetes püspököt a még szerényebb irodájában munka közepette találta. Meleg s kitüntetően szívélyes fogadtatás után Gyurácz püspök azon kérdésünkre, hogy mi a véleménye a nagyerezsdi egyezségről s azokról a közleményekről, amelyek lapunk hasábjain e témáról megjelentek, röviden, de annál világosabban felelt: *Evangeliumi* egyházunk elveivel, szabadságával ellenkezik, hogy hiveinkre oly szabályokat és paragrafusokat erőszakoljunk, amelyek az ő lelkiismereti szabadságukat sértik, vagy korlátozzák s azért — mivel a nagyerezsdi egyezséget hiveink ily kényszeröltönynek tartják, az felbontandó lenne s a szórványokban lakó hiveinknek teljesen szabadságukra bizasék, hogy az ott egyházzal bíró református testvérekhez kívánnak-e szerződésileg csatlakozni, avagy a bármely távol lakó saját felekezeti lelkészének szolgálatával óhajtanak-e élni; és megfordítva ez mondatnék ki a református testvéregyházban is a reformátusokra nézve. Az ilyen szerződések az illető egyházmegyék mindkét részéről jóváhagyandók és bármikor felbonthatók. Akkor megszűnne minden vizsály, minden panasza és nem lenne szükség semmi bíróságra. — Azon más kérdésünkre, hogy a bizottságilag már letárgyalt pótegyezés az egyetemes gyűlés által fog-e tárgyalatni, avagy előbb alkotmányos tárgyalás céljából a kerületkehez le lesz-e küldve, Gyurácz püspök úgy nyilatkozott, hogy azt előbb alkotmányos tárgyalás céljából le kell szállítani. Örömmel regisztráljuk Gyurácz püspök ur véleményét, amely a mi álláspontunkat teljesen fedi. N.

Aldozatkész hivek. A kondorosi egyházhívek elhatározták, hogy szép gótikus templomukat vas-rácskerítéssel veszik körül s ezt a feladatot önkéntes adakozás útján fogják megoldani. Az adakozás a múlt év őszén megindult s csakhamar 1500 K volt együtt. Ez azonban kevés, mert a munkálat 2700 K-ba kerül. Az egyháztanács azonban elhatározta a kerítés felállítását azon reménnyel, hogy a hiányzó összeget a hivesek csakhamar összehozzák. Szép emléke lesz az egyháznak fennállása 25-ik évében.

Adomány. Ő császári és apostoli királyi felsége a *nagybányai* ág. hitv. evang. egyházközségnek épülőfélben levő temploma költségeihez legfelsőbb magánpénztárából 200 K segélyt méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Az északamerikai evangélikus (Lutheránus) egyház. Amerikából egyik lelkésztesvérünktől egy naptárt kaptunk, amelynek címe „Der Lutherische Kalender“ s Philadelphában adatott ki az 1912-ik évre, ebben a naptárban igen érdekes adatok foglaltatnak az amerikai lutheri egyházzal, amely 1638 ban keletkezett egy lelkészszel: *Reorus* Torkillussal, aki előbb *Goeteborg* ban volt lelkész, akinek összesen 50 hive volt. Ma, illetve 1911. évi október hónapban van az amerikai lutheri egyháznak 64 Synodus vezetése és kormányzása alatt 8671 lelkésze 14048 egyházban, tehát majdnem minden lelkész két egyházat adminisztrál, míg a hivesek száma 2.281.382. akik a múlt évben csupán jótékony célokra 2.832.793 dollárt gyűjtöttek a maguk körében, tehát több mint 14 millió K t adakoztak. Theológiai szemináriumuk van 27, 119 tanárral és 1289 hallgatóval. Akadémiájuk van 52, 323 tanárral és 6045 hallgatóval. Női kollegium és szeminárium 8, 103 tanárral és 885 hallgatóval. Árvaházuk van 64, 4285 árvával. Menedékhelyük 35, melyekben 1092 előregedett munkaképtelen hívőt gondoznak. Ezekon kívül van még 5 nyomorékok számára épült otthona 185 nyomorékkal, 9 diakonissza anyaházuk 407 diakonisszával, 44 kórházuk 32885 beteggel, 9 szállodájuk, 22 missziói házuk az emigránsok és hajósok számára és 7 gyermekbarát egyletük otthonokkal. — Micsoda nagy hitéletéről és missziói tevékenységéről beszélnek ezek a számok?! Hol van ettől a mi magyarhoni evang. egyházunk?!

Statisztika. A kondorosi evang. egyházban az 1911. év folyamán kereszteltetett 282 gyermek, ezekből tisztán kondorosi 211. Elhalt 150 egyén. Házasságot kötött 59 pár. Konfirmáltatott 150 növendék. Urasztalához járult 1394 személy. Egyházi iskolába jár 317 növendék, községi iskolába 298 növendék.

Kiskőrösi evang. gyülekezeti nőegylet a múlt napokban tartotta az idei vallásos jellegű házi estélyét, amely alkalommal a kiskőrösi gyülekezet színe-java zsufozásig megtöltötte a termet s nagy élvezettel hallgatta végig a hangversény egyes számait. A női- és férfiak művészi dalai mellett az estélyen személyesen közreműködtek: *Geduly* Lajos upesti ev. lelkész, *Szilágyi* Frigyes igazgató, *Mendelényi* János, *M. Lábos* Ottilia urhölgy és *K. Kiss* Gyula ur. Az estélynek igen szép anyagi és erkölcsi sikere volt, melynek elérésében a nőegylet elnöke, *Sárkány* Kálmánné urnő buzgólkodott fáradhatatlanul, akinek egyházerősítő, áldozatkész belmissziói munkálkodását teljes elismerés és köszönet illeti. Az estély tiszta jövedelméből az upesti evang. egyháznak 150 K jutott templomépítésre: ezzel is példát kívánt mutatni a kiskőrösi evang. nőegylet arra nézve, hogy miként lehet elősegíteni szegény küzdő egyházaink szent céljait, *Geduly* Lajos upesti lelkésztestvér pedig példáját adta annak, hogyan lehet a mai idők életviszonyai közt *Nehémias* próféta példájára a templomépítésben tényleges résztvenni. A kiskőrösi evang. nőegylet további egyházépítő munkálkodására pedig Isten bőséges áldását kérjük.

Második prot. vallásos est Ungváron. Ismét zsufozásig megtelt a vármegyeház nagyterme áhitatos hallgatósággal valláskülönbség nélkül f. hó 4-én. Gyüle-

kezeti ének végeztével Margócsy Aladár lelkész imádkozott. Utána Sailer Györgyike szavalta el Nagy Lajos Isten című költeményét nagy hatással. Majd az est fénypontja következett: Duszik Lajos szatmári evang. lelkész szabadelőadást tartott e címen: „A feminizmus és az evangelium.“ Az ő előadása képezte az esti ünnepélynek központját és gerincét, ki szerencsés kezekkel oly eszmét ragadt ki előadása tárgyául, mely mai nap az élet-szinpadán, mint életre-halálra menő küzdelem játszódik le. A nemesen értelmezett feminizmus mellett törpálcát. Utána dr. Komjathy Lajos egyházi műténeket adott elő Rochlitz Vica harmónium kíséréte mellett szívet-lelket gyönyörködtetően. Majd Szabó Jolánka szavalta Kecskeméthy István „Jairus leánya című“ költeményét a közönség osztatlan tetszése mellett. Méltó koronája volt a nagyszerű vallásos estnek Bódis Ferenc főreáliskolai tanár szabadelőadása: A keresztény anyaszentegyház szeretetének hasznáról. Margócsy Aladár záróimája s az énekkar szabatosan előadott éneke méltó finise volt az estélynek.

M. A.

A **pozsonyi ág** hitv. evang. liceum ifjúsága 1912. évi március hó 2-án a tanárözvegyek és árvák országos gyámintézete és az ifjúsági körök alapok gyarapítására hangversenyt rendez. A műsoron ének dal, zene, szavalat és színmű vegyessen és gazdag változatban szerepel.

A „**Vasárnapi Ujság**“ február 18-iki száma a budapesti műgyűjtemények egyik legértékesebbikét. Sonnenfeld Zsigmond gyűjteményét mutatja be, *Bercsik Árpád* ötvenéves drámairól munkássága alkalmából elmondja önéletrajzát, *Szini Gyula* az etruszkokról közöl érdekes adatokat, *Aktuális arcképek*. Szépirodalmi olvasmányok: *Szemere György* regénye. *Szőlősi Zsigmond* novellája, *Jansen Börge* regénye. Egyéb vegyes közlemények, stb. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 5 K, a „Világkrónika“-val együtt 6 K. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 K 40 f.

Neveljük népünket a kertészetre! A törökbecsei evang. egyházközség állami felügyelet és szakkertész vezetése alatt álló gyümölcs- és konyhakertészete a népnek gazdasági nevelését tűzte ki célul, bizalommal fordul az evang. közönséghez, hogy segítségére legyen. — Sürgős szüksége van legfeljebb 35 éves, nős de lehetőleg gyermektelen éves férficselédre. Javadalom: 600 K készpénz, lakás, elég tüzelő és fűtőanyag, elég konyhakerti termény, zárva tartott egy tehén, egy borjú, két disznó részére konyhakerti hulladék. Költőzködésre 60 K, amit 3 évi szolgálat után nem kell visszatéríteni. Felesége 80 fillér napszámért köteles dolgozni s a telep épületeit ingyen tatarozni a többi éves cselédek feleségeivel felváltva.

Sürgős szükség van még idénymunkásokra is. Ha fiú legalább 15 éves, ha leány legalább 16 éves, ha asszony legalább 30 éves legyen. Javadalom: lakás, fűtéssel és havi 40 K, melyből 20% a szolgálat végéig, 1912 november 1-ig biztosítékként marad.

Minden cselédnek s idénymunkásnak tudnia kell magyarul.

Az illetőknek a tisztességes javadalmon kívül az a még sokkal nagyobb hasznuk, hogy gyakorlatilag megtanulják a gyümölcs-, konyha- és virágkertészkedést, a méhészetet és gazdasági háziipart. Előzetes szakismeretet nem kívánunk, csak azt, hogy a férficselédek jártasak legyenek a lógondozásban.

A nálunk szolgált idénymunkásokat a jövő években előnyben részesítjük az éves cselédek szerződtetésénél is. A fölösen jelentkezők az ajánlás szerint előjegyzésbe kerülnek.

Csak azon jelentkezők közül választunk, kiket az illetékes evang. lelkészek külön levélben is ajánlanak. Csak olyan egyéneket kérünk ajánlani, kik mintaképei a jó munkásnak.

Törökbecsén (Torontál vm.), 1912. február 17-én.
Ifj. Koren Pál, lelkész.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. A pestmegyei ev. egyházmegyéhez tartozó **tápiószelvi** egyházközség magyar nyelvű **lelkészi** állásra pályázatot hirdetünk. **Javadalom:** 1. Lakás kerttel. 2. Ugy az anya, mint a leány-egyházban minden házaspártól 61 és 1/2 liter rozshuza és egy korona készpénz. Özvegyektől a fele. 3. Készpénzben: 186 K. 4. Földek Tápiószelén: 31 kat. hold 974 □ öl szántó az eklézsia dűlőben, 6 kat. hold 466 □-öl a kistószékes dűlőben. 908 □ öl konyhakert és 16/298-ad rész legelő illetőség. Farmoson: 8 hold 930 □-öl szántóföld. 5. Stóladj és offeratórium. 6. Kongrua 292 korona, a melyről azonban a nyugalomba vonult lelkész önként lemondott és így ezért a megválasztandó lelkésznek folyamodnia kell Ezen összeg kiutalásáért az egyházközség szavatosságot nem vállal.

A bányai ev. egyházkerület lelkész választási szabályrendeletének 15 §-a értelmében felszerelt kérvények *f. évi március hó 10-ig* a Pestmegyei ev. egyházmegye főesperesi hivatalához Kecskemétre küldendők.

Vác és Kecskemét 1912, február 20-án.

Ivánka Pál

Sárkány Béla

egyházm. II felügyelő 1—2. főesperes

Kulcsárt keresnek. Javadalma: 500 kor. 12 mm buza, 2 mm. tavaszi gabona, 1800 □ öl föld, lakás fűtés és világítással, tehéntartáshoz szálak takarmány, 2 sertéstartáshoz szaporulattal legelő. Jól kell tudni magyarul írni és olvasni. Szolgálatbalépés *1912 április 1-én* Jelentkezhetni az illetékes evangélikus lelkésznel aki megtudhatja a címet a szerkesztőségénél. 1—1.

Pályázati hirdetés. A hegyaljai ág. hitv. evang. egyházmegyébe kebeleztet **felsőkemenczei** kongruás (972 K 36 f) egyházközségben megüresedett **lelkészi** állásra kiírt pályázat azon felhívással ujtattik meg, hogy a jelentkezők írásbeli pályázatukat és okmányukat alóírt főespereshez *folyó évi március hó 17-ig* nyújtsák be. Szolgálati nyelv tót és magyar.

Ózd (Borsod vm.) 1912. febr. 21.

1—3

Türöczy Pál, lelkész.

Pályázat. Ezernégyszáz K javadalmazással és lakással díjazott **káplánt** keresek. A hely április 1-ével foglalandó el.

Rozsnyó, 1912. febr. 20.

1—2

Terray Gyula, főesperes.

A **Bazin** városi ág. hitv. evang. gyülekezet pályázatot hirdet **kántor-vallásitanítói** és **fiúárvaházvezetői** állásra *március 15-iki* határidőig. Alapfizetés 1300 K, mely 30 év alatt 2300 K-ra növekszik az ötödéves korpótlékkal. E mellett 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel s kerttel és a stóladj. A tanítás és funkciók nyelve német.

Bazin, 1912. február 20.

Daxer Henrik,
ág. hitv. evang. lelkész

1—2

Gyakorlattal bíró **segédlelkészt** keresek, kit adminisztratív teendőikkel is megbizhatok. Fizetése 1600 K, egy elegánsan butorozott udvari szoba, fűtés világitással. Bővebb felvilágosítást ad Rákospalotán,

3-3 Kovácsi Kálmán, ev. lelkész

Pályázat. Nagyküküllő vármegye kőhalmi ág. h. ev. egyházmegyéhez tartozó **Székelyzsomboron** más helyre történt választás folytán a lelkészi állás üresedésbe jött. Az állás jövedelme 2400 K törzsfizetésből, szabad lakásból, néhány köb-öl tüzfából és a törvényes korpótlékokból áll.

Pályázati kérvények, amelyek az érettségi bizonyítvánnyal, az egyetemen szerzett és a letett theologiai vizsgákról szóló, valamint az eddigi szolgálatokról tanúsító bizonyítványokkal felszerelendők, *f. évi március hó 2-ig, déli 12 óráig* adandók be.

Kőhalom, 1912. február hó 11-én.

2-2 A kőhalmi á. h. ev. egyházm. cosistórium.

Pályázati hirdetés. A k.-somogyi egyházmegyébe kebelezett **légrádi evang. lelkészi állás** nyugdíjazás folytán megüresedett. Pályázni óhajtok felszerelt kérvényeiket *1912 évi március 3-ig* alólirott esperesi hivatalhoz terjesszék be. Szolgálati nyelv magyar.

A lelkészi állás javadalma: Késszépben gyülekezettől 128 korona, politikai községtől 144 korona, gabonaneműben cirka 360 korona, 12 akó bor, 9 öl kemény tűzifa, 21 magyar hold szántóföld 1 1/2 hold rét. Kongrua 1073 korona és stóla illetmény.

Vésén és Niklán 1912 február 14.

Berzsenyi Sándor Németh Pál
egyház felügyelő 1-1. esperes

MOST JELENT MEG

a II. osztály tananyagát felölelő II. sorozata a Benedek Elek, Körösi Henrik és Tomcsányi János által tervezett

Népiskolai szemléltető faliképek-nek.

E II. sorozat a következő 9 képből áll:

1. Aratás	4. Rostálás	7. Cipész
2. Kapálás	5. Szüretelés	8. Takács
3. Csépelés	6. Asztalosműhely	9. A kovács

Az I. osztály anyagául szolgáló első sorozat, mely még 1911 évben jelent meg a következő 9 képből áll.

1. A templom	7. Palkó	
2. Szántás vetés [boronálás]	4. Ruhamosás	8. Az öreg kol[dus]
3. Baromfi ud[var]	5. Konyhakert	9. A madarak [etetése]
	6. Faültetés	

E képek hazai gyártmányok s a mellett kivitelük művésziösen szépek.

Egy-egy kép ára felfüggesztésre készen 4 korona. A fenti sorozatok ára egyenkint K. 32-40.

A III. és IV. sorozat később jelenik meg.

Beszerezhetők:

a **Luther Társaság könyvkereskedésében,**
Budapest VIII., Szentkirályi-utca 51/a [1-1

! Protestáns gyülekezetek és iskolák !

rendeljek meg
iskolai- és gyülekezeti könyvtárak
számára a

„Prot. CSALÁD ÉS ISKOLA“ könyveit.

Mindenki megtalálja benn a magáét

Minden kötet irodalmi értékű alkotás

! Ajándék- és jutalomkönyveknek különösen alkalmas. !

I. évfolyam.

Gyermekeknek:

1. Pósa Lajos: Aranyliget (Vers)
2. Dingha Béla: Hol volt, noi nem volt. (Mesék)
3. Albert József: Ül az óperencián (Mesék)

7. Dr. Masznik Endre: Képek az ókori kor egyház történetéből.
5. Gagyay Dénes: Ária nővér (Kisregény)

9. Babay Kálmán: Nádfeleles házak alatt. (Elbeszélések.)
10. Tráner Vilmos: A biblia az életkönyve. (Ismeretterjesztő)

11. Farkas Mihályné: Történetek az életből. (Elbeszélések.)
12. Kapl Béla: A boldogság könyve. (Jellemképző munka)

Ifjúságnak és felnőtteknek is:

4. Hamvas József: Mesés történetek. (Elbeszélések)
5. G. urátz Ferenc: Hősök kora. (Elbeszélések)
6. Borsos István: A gályarabok története.

Egy évfolyam 12 korona.

Egy kötet vászonkötésben 1.20 K. díszkötésben 1.80 K.

(Postaköltség 20. fillér)

Gyülekezeteknek az évfolyamot megtekintésre megküldi a kiadóhivatal

Szerkesztő:
KAPL BÉLA ev. lelkész
Körmező

Kiadó:
WELLISCH BÉLA
Szentgotthárd.

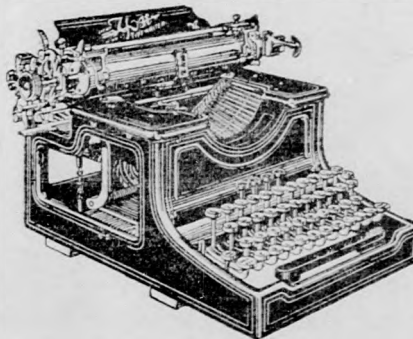
Korszakalkotó újítás az írógéptechnika terén

Automatikus váltó!

Az írássebesség 50%-os fokozása!

Csodás előny

A látható írásu nem szalagos 15. sz. YOST

1912 évi modellje

az automatikus váltás folytán a legtökéletesebb, a leggyorsabb írásra alkalmas írógép.

Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve!

A szököz (spacium), a váltó beállítása, a kocsitovábbítás, váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Nem drágább a rendes gépnél.

Kérje vefelkifelezettséget nélküli e gép bemutafását.

KÁLDOR M. YOST IRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
IGAZGATÓ BUDAPEST, NEW-YORK-PALOTA

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

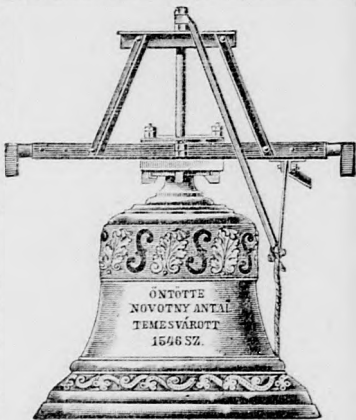
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

**új modoru áflyukasz-
foff harangjaif,**

melyek felső részükön a hagedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen s szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

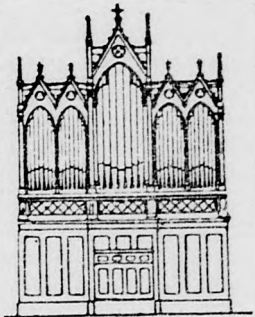
hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest VII, Garay-utca 48

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb.

kiállításokon kitüntetve. —

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezeteket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

pontos és legjobb **ÓRÁK** 5 évi jófálás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák ☞ ☞ és medencék, borkancsók. ☞ ☞

Arany és ezüst ékszerek,

evő-eszközök, china-ezüst dísz tárgyak ☞ RÉSZLETFIZETÉSRE IS. ☞

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 29.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. ☞ Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.